

לקראת הסכם ענפי חדש זוית אישית

זה לא סוד כי הענף הולך ומתקרב לקראת הסכם חדש מול הממשלה, לכל הדעות, ההסכם שיסמן את עתיד הענף. עקב חשיבות הנושא, החלטנו במערכת המגזין לפתוח דיון באשר להסכם שעל הפרק. מדי מהדורה אנו ניתן לאיש מהענף שיכתוב את דעתו באשר להסכם שבפתח. והפעם אנו מארחים את ארנון אושרי. צומת קבלת החלטות, או הרפת לאן? •

ארנון אושרי

בכל פרק זמן לאורך ימי קיום הרפת הישראלית, מגיעים הרפתנים והמדינה לצומת ומה שהיה עד לאותה צומת, ישתנה ועם השני, ישתנו גם פני הענף. בשנות השבעים, היתה זו צומת של השתת מכסות יצור על הרפתות שעד אותה עת, יצרו כפי יכולתן והשוק קלט הכל. מרגע שהושטו מכסות, בעצם התקבעה תמונת היצור כפי שהייתה באותה העת וזו הייתה המכסה של הרפת. באופן טבעי היו משקים שהתמקדו ביצור והגדלת הרפת והיו כאלה שהתפרסו על מספר ענפים והרפת הייתה עוד אחת מאותם ענפים וכך גם היה גודלה ברגע חלוקת המכסות, מכאן נוצרו הבדלים בין ישובים באשר לגודל הרפתות. צומת שנינו נוספת הייתה הרפורמה בענף שהתמקדה באיכות הסביבה, הייתה זו צומת דרמטית שבה נדרשו הרפתנים להשקיע השקעות כבדות בעניין איכות הסביבה ורפתן שהחליט שזו דרכו, השקיע וכמעט שקע בדרישות המחמירות של איכות הסביבה. באותה ההזדמנות, היה גל של פרישה (בעיקר במשק המשפחתי) של רפתנים שכלה כוחם, או שלא ראו את עתידם בענף נוכח ההשקעות הכבדות או מסיבות אחרות. השלב הזה, הוביל להגדלה של הרפתות ולהתמקצעות של הנותרים, למעט לציין שעניין ההתמקצעות בא גם כצורך קיומי היות והמחיר שפודה הרפתן עבור מכסתו, הוא המחיר הנמוך ביותר שאפשר ועדיין מאפשר לרפתן שכר (מנגנון מחיר המטרה). במשך כל התקופות הללו, התנהל ענף החלב כמועדון שידע למצוא את הבלמים והאיזונים בתוכו וזאת תוך ניסיון לשמור על היצרנים בשני המגזרים, כשלנגד עיני ראשי הענף, עמד הצורך לדאוג גם לקטנים. כאן המקום לציין שהיה זה גם מתוך עניין גדול של היצרנים הגדולים, שכן מחיר המטרה מיצע את עלות היצור בין הקטן לגדול כך שהגדול נהנה מהיצרן הקטן והיעיל פחות.

קשה לראות מה יכול הרפתן לתת אחרי שסחטו את לשדו כמעט עד תום ולכן חשוב להתמקד בגישה שמנגנון מחיר המטרה חייב להיות על כנו

יוצא של מהלך זה, נאלצים הרפתנים הישראלים, במיוחד אלה החפצים להמשיך בענף, לחפש דרכים להוזלת עלויות היצור והדרך העיקרית היא יצירת שותפויות ואיחודים. ברור שמהלך כזה הוא בניגוד ל-D.N.A של המושבניקים, אבל יותר ויותר רפתנים מבינים שזה הסיכוי היחיד לשרוד.

יצירת אופק כלכלי

ובכל אופן באם אנחנו חפצים בהמשך קיומו של הענף, על המייצגים אותנו לגדל עמוד שדרה ולהבין שעניין המשא ומתן, טומן בחובו בעיקר מתן, קשה לראות מה יכול הרפתן לתת אחרי שסחטו את לשדו כמעט עד תום ולכן חשוב להתמקד בגישה שמנגנון מחיר המטרה חייב להיוותר על כנו. ירידה במחיר החלב הגולמי תבוא מהתייעלות וזה הכיוון אליו צריך לשאוף. להכריז על רפורמה ג' או ד' או כל אות שיחפצו, תגרום לממשלה להכניס את ידה לכיס הרפתנים. יתאמצו הרפתנים וייצרו אשכולות יצור חלב אזוריים, כלומר איחוד של מספר רפתות לכדי רפת משפחות (שלא כמו רפת משפחתית) זה מהלך לא פשוט הדורש השקעה ויצירת מתחמים חדשים, שיתנו מענה לדרישות המחמירות של איכות הסביבה, רווחת בע"ח ודרישות איכות היצור. זהו שינוי דרמטי של הענף, אבל דומני שהוא כורח המציאות, ולו גם מעצם העובדה שלרוב התושבים במושבים היום, רפת מהווה מטרד. זה תהליך הדורש מעבר להשקעה, גם יצירת אופק כלכלי למשקיעים והבטחה שלטונית לשמירה על מדיניות התכנון, זהו תפקידם של שליחי הרפתנים לוודא שכאלה יהיו פני הדברים. יש כאן עבודה רבה וכלל לא קלה בפני כולם, מצד אחד, הרפתנים שיידרש מהם מאמץ כלכלי, נפשי וארגוני, מהצד השני, עבודה מול משרדי הממשלה השונים שבידם לגזור לשבט או לחסד את עתידו של הענף. ▲

חשיבות ההסכם החדש

הענף התנהל בצורה כזו עד לפני שנים לא רבות כשנקודת ציון או יותר נכון נקודת שבר היתה מכירת תנובה. את תנובה מכרו הבעלים, הבעלים של תנובה באותה העת, היו אגודות. כלומר כמעט לכל מושב או קיבוץ, היו מניות בעלים בתנובה, כל ישוב, ע"פ גודל המכסה, מתוך הליך מתמשך של צמצום מספר היצרנים מסיבות שנמנו קודם לכן (דור המשך שאיננו, השקעות כבדות, עייפות החומר) ולכן, הרפתנים ברוב כמעט מוחלט של האגודות הפכו למיעוט זניח שנותר חסר השפעה. כך בעצם הוחלט ברוב כמעט מוחלט של האגודות למכור את תנובה, דבר שהוביל לניתוק זיקת הבעלים שהייתה ליצרנים עם המחלבה ומכאן החלה ההידרדרות שהוביל למשבר הקוטג', שהוביל בסופו של תהליך כואב לעונש שהושת על הרפתנים (מתווה לוקר) על לא עוול בכפם. מהלך דרמטי זה, הוביל לגל פרישות נוסף ולחוסר אמון בין המגזר המשפחתי לשיתופי, שכן בסופו של תהליך, התכווץ המגזר המשפחתי שכמעט ורק בו נסגרו רפתות באופן שמשנה את המרקם והאיזון שנשמרו לאורך שנים בהתאחדות. תוצאה נוספת של המתווה היא שהוחלט בסיכומי של תהליך שבסופה של שנת 2019 ייחתם הסכם חדש בין המדינה לבין היצרנים, אין זה סוד שהאוצר אינו מעוניין בחקלאות הישראלית בכלל ובענף החלב במיוחד, מה גם שענף החלב הוא מהבודדים שנשמר בהם התכנון ומנגנון מחיר המטרה שהוא לצנינים בעיני האוצר שתפיסתם הכלכלית של אנשיו היא כדברי ראש הממשלה, תחרות תחרות תחרות. כלל לא ברור תחרות של מי במי, אבל זו הסיסמא, ברור לחלוטין שיקשה על הרפתן הישראלי להתחרות במדינות בהן כוח האדם, המים, התשומות זולות יותר ובנוסף למדינות אירופה שבהן ישנם תמיכות שהרפתן הישראלי אינו נהנה מהן. כפועל

תאריך פתיחה:
23 באוקטובר
2017

האוניברסיטה העברית בירושלים
THE HEBREW UNIVERSITY OF JERUSALEM

הפקולטה לחקלאות מזון וסביבה ע"ש רוברט ה. סמית, ברחובות מדור לימודי חוץ

קורס הזנת מעלי גירה - הלכה ומעשה

הקורס יתמקד בהזנת מעלי גירה: מבוא כללי להזנת מעלי גירה, הרב המזון, צריכת מזון, איפיון המזונות, פיסיולוגיה של מערכת העיכול, הזנה קלינית ועוד. במסגרת הקורס יתקיימו תרגילים מונחים בתכנון מנות בחדר מחשב.

מטרת הקורס: העמקת הידע המקצועי בתחום הזנת מעלי גירה והקניית כלים בסיסיים המשמשים לתכנון מנות.

הקורס מיועד: למנהלי רפתות, לאנשים בעלי רקע ועניין בהזנה, מכוני תערובת, מרכזי מזון.

משך הקורס: סמסטר אחד, פעם בשבוע בימי שני, החל מהשעה 14:00.

הקורס יתקיים בקמפוס הפקולטה ברחובות

לפרטים נוספים נא לפנות לסיגל גולדנר - טל' 08-9489285, 08-9489709, פקס' 08-9470171
דוא"ל: sigalg@savion.huji.ac.il אתר אינטרנט: hutz.agri.huji.ac.il

